

קורסים בפילנתרופיה לנשים

מאת: יאנוש קורצ'אק, כתבים כרך ז', עמ' 102-105
תרגום: אורי אורלב

"בן דודי הזקן, אני מתנצלת על ההטרדה אך אני זקוקה שוב לעזרתך. נכון שגם הפעם לא תקרר ותתנצב היום לבטח – בשעה אחת בדיוק?"

שליך בהוקרה – לידנה"

העלמה לידנה היא לא רק מקסימה, אלא גם אשה מלאת מרץ. כך שאני נכנע לכל הקפריזות שלה. בשעה אחת ועשרים עליתי במדרגות השיש המוליכות לדיירתה. היא נצאה לקראתי סמוקה עם ניצוצות של כעס בעיניה היפות.

- בן דודי, אתה אף פעם לא מגיע בזמן. הסוסים כבר רתומים שלשית רבעי השעה.

- אני מתנצל...

- אין מה להתנצל, מפני שאת לא פתיחה חגיגית, אלא הגשת עזרה למשפחה במצוקה. לא הייתי מטריחה אותך אם זה היה משהו בשבילי.. לא חשוב, נסע.

שערוטי סמרו כששמעתי את הפלבת שמסרה לרכב.

- בת דודתי, האם לא יללת לקחת תחת כנפיך איזו משפחה הגרה קצת יותר קרוב? אני מתאר לעצמי שברדיוס של שלושה קילומטרים שעלינו לעפר, אפשר למלא כמה וכמה משפחות נזקקות לא פחות.

היא מדדה אותי במבט רועם, רווי כעס וזלזול...

נצאנו לדרך שלימה הנה לה סוף.

- הנה הגענו. בן דודי, קח בבקשה את החבלה. אנחנו יוצאים.

כל תושבי הרחוב נהרו החוצה למראה המרפבה המלאה, הרקב הלבוש מדי שרד – ולמראנו.

- אמרו לי, אנשים טובים, היכן גרה כאן האשה העניה?

- אה, יש כאן הרבה נשים עניות, גברתי.

- אבל אני שואלת על האשה שלקחו את בעלה לבית חולים.

- כן, מרצינובה. בבקשה, אני אביא אותך גברת – נשמע קול בקהל.

- כמה ילדים יש לה?

- שמונה.

- לא, לאת לא היא – מחתה לידנה בקול נמרץ. האשה שבאתי אליה יש לה רק חמשה ילדים.

- לאת בטח אמא שלך – נשמע קול של ילד.

בת דודתי ודאה אם הפרטים זהים ונרדנו למרתף.

- הקליצו לי עליך, אשה טובה. הנה הבאתי לך חמשה רובלים. וכאן יש עוגות קרם בקפסלה לכל ילדיך... בוא הנה, קטן, קח עוגה. אה, מספן, כמה שהידים שליך קרות.

- מפני שמתרוצץ בחוץ, גברתי.

- ואולי אין לו כפפות? שערה בת דודתי בתרדה.

רכנתי על אֶזְנָה וְלַחֲשֵׁתַי בְּחֹשָׁאֵי :

- הילדים חפיים, בת דודתי.

- אה, נכון, ילדים מסכנים. האם אתם מצטערים שאבא חולה?

- לא.

- מה לאת אומרת? אינכם מצטערים?

- כשאבא היה בריא לא היה לנו לחם. ועכשו מביאות לנו גבירות מגמילות חסדים עוגות וספריות.

פניה של בת דודתי נפלו ומלנה בברכות יצאה יחד אתי.

עלינו למרפבה.

- בת דודתי – לחשתי – אולי גלף גם לאותה משפחה עם שמונה ילדים?

- יותר טוב לטפל בצורה מעמיקה ושטית במשפחה אחת מאשר בעשר... אבקר אצלם שוב מחר. עכשו אתה מאמין, בן דודי, שראוי לעזר להם? בבקשה לבוא אלי מחר בשעה אחת...

למחרת שוב יצאנו למסע. העלמה לידה הביאה להם חמשה זוגות כפפות (שכחה את הנעלים), כובע קש לילדה הבכורה, שני פונטים של ספריות ממלאות, אלבום לגליות, שני פסלונים משון פיל שלקהה משלחו התמרוקים שלה, בבה בלבוש עממי, ספר שירים של טטמיר לאם וגלית נשף קלה עם צוארון נוצות.

אחד הילדים שכב חולה.

- זה מעוגות הקרם האלה, גברתי הנכבדה, הילדים לא רגילים לאכל כזה.

- לא יכול להיות – מחתה בת דודתי – זה מקור. איך אפשר להיות כל כך קלת דעת ולתת לילדים להתרוצץ בלי כפפות.

בדרך חזרה אמרה לי בת דודתי:

- אתה רואה, עד כמה שזה חשוב, מלבד העזרה הם מקבלים גם הוראות בתחום ההיגיינה ומפתחים רגישות ילפי.

- בת דודתי, אולי במקום אלבום לגליות יותר טוב להביא להם את ה"א-ב" של יסקה?

- אהלב גם על כך. טוב שהזכרת לי, בן דודי.

למחרת הביאה להם בת דודתי שני בקבוקונים של לפשם מבחר, אננס ופסנתר.

- בת דודתי – מחיתי – יותר טוב להוציא את הפסוף הזה לשכר דירה יותר טובה. במרתף שם לחות, צחנה וחר.

- צחנה? יהיה להם עכשו לפשם. חר? והכפפות, וגלית הנשף?

כך זה נמשך במשך שבועים. וכך זה היה נמשך עוד יותר אלמלא עבדה בלתי צפויה: אבי המשפחה חזר הביתה מבית החולים – מאוד לא יפה מצדו – מכר לסוחרים בזיל הזול את הפסנתר, את אלבום הגליון, את פסלוני שן הפיל, את גלית הנשף, את הבשמים, קנה לילדים נעלים ובגדים חמים ופתח לעצמו סנדלריה קטנה.

לידה שלי שקעה ביאוש.

- ראה, עלינו להאבק לא רק באמללות, אלא גם בבורות. אבל אני לא מתכוננת להפנע. תהיה

בריא, אדם רע וכפוי טובה – פנתה לסנדלר שהתבונן בה בפליאה.

הוא בקר אצלי כעלר ימים אחרים.

- אדוני – אמר – אני באמת מצטער שקד זה קרה. מפני שזה נראה כאלו שאני באמת כפוי טובה. אבל אני אסביר לך ואתה תבין. הגברות האלה באמת טובות, אבל הן גורמות הרבה עול לאנשים. טוב שהבראתי ועשיתי סדר. אחרת, תאמין לי, אדוני, הגברת האמת היתה הופכת אותנו למשפחה של קבצנים, ואולי גם גרוע יותר. בגלל הספריות והעוגיות הילדים מתרחקים מהוריהם ולומדים לבקש רק מילדים זרות. ויד זרה, עד שתתן, צריך לנשק אותה הרבה, צריך לקוד קדוה נמוכה ולשלף את הגב. זה מבחיל, אדוני. אני כבר ראיתי מספיק מפל הדברים האלה...

בהשפעת דבריו הפשוטים צצה בלמשי מחשבה:

כדי לעקר שן כואבת, ולעשות למת בזריזות, ללא כאבים ובלי גרימת נזק – אנשים לומדים שנים רבות.

כדי להכניס זגוגית בחלון פרוץ – צריך נסיון ומימנות.

כדי לתקן גרב – גם לכך יש עקרונות מסוימים, דרכי עשייה מסוימות.

והנה בענין כל כך קשה כמו רפוי פצעים חברתיים – נדמה שאין שום עקרונות מחיבים, אין שיטה, אין שום בית ספר.

וכך קורה שאנשים שאין להם שום משג בפילנתרופיה מדברים יותר מפל אחד אחר על הנושא ואפילו עוסקים בו, וכך מתבזבזים הרבה רצון טוב ואמצעים. הפילנתרופיה נופלת או בידי אנשים לא מקצועיים או בידי עסקנים בתשלום.

לכן אני מציע ליסד בית ספר לפילנתרופיה, תחלה רק לנשים, שבו תשתתפנה במשך שנים אחדות בהרצאות תיאורטיות ועסוק מעשי, מה לעשות ואיך לפעול כדי להפנות אמצעים למקומות הנכונים ולהפיק מהם את מרב התועלת הטובה הצבור...

כאן אני מסיים את הפילוטון מפני שבת דודתי שוב מזעיקה אותי אליה באמצעות כרטיס מדיף ריח מים.

